

NR. 2/2002 - 20. ÅRGANG

Historielagsnytt

Da bikkja ble pusset opp

På slutten av 30-tallet fantes det ikke noen tilrettelagte aktiviteter for barn, en måtte finne på noe sjøl. Det kunne av og til by på problemer å finne på noe som ikke var ugagn og noen ganger kvalifiserte til juling. Dette med juling som straff var ikke uvanlig på den tiden, det var nok steder hvor bjørkeriset hang godt synlig så det skulle ha en avskrekkende virkning. Bror min og jeg var 6-7 år gamle og var av det oppfinnsomme slaget, det kunne nok skrives mye om det, men vi nøyer oss med den gangen vi malte bikkja til en av naboene.

Vi var alene hjemme og fant ut at lekebilene trengte oppussing. Vi fant maling og koster i kjelleren og begynte å male ute ved husveggen. Da kom bikkja som var på sin faste runde til dyngene i Svingkroken for å undersøke om det var noe spiselig å finne. Hvem som fikk ideen om at bikkja trengte oppussing huskes ikke, men den ble raskt utstyrt med blå bles i panna, blå ører og ellers droplet før turen gikk videre. Da folk i nabolaget fikk se bikkja gikk mistanken fort i en bestemt retning. Da vi seinere på dagen var innom en nabo og ble spurt om det var oss som hadde malt bikkja, ble vi redde og stakk til skogs. Men da det begynte å mørkne gjemte vi oss i vedkjelleren på skolen, vi hadde vært med Martin Halden å lempe inn ved så vi visste at vinduene sto oppe. Men da mor Hilma kom opp i skolegården og ropte Erling og Øyvind, var det

to spake karer som krabbet ut av vedkjelleren. Det kan nok hende at en og annen tåre trillet da. Hun fortalte at hun hadde fått tak i bikkja og skrubba den med grønsåpevann uten at det hjalp

så mye, den løp nok rundt en god stund før den fikk sin naturlige farge tilbake.

Ø. Pedersen

Farefullt transportoppdrag under krigen

Jørgen Borge var leder for et hjemmefrontlag i Vestbygda under krigen, vi skal ikke gå i detaljer om hva karene drev med, men tar for oss et spesielt oppdrag. Det bør nevnes at det skulle være fullstendig taushet om hva de holdt på med, selv ikke den nærmeste familie måtte få greie på noe. Dette kunne som rimelig var by på noe problemer, en god del måtte foregå i skjul av mørket, men det var jo også andre aktiviteter som gjorde det. Det var et slipp som skulle: vært droppet på slippstedet - ved Stakamyrene på Vestskogen, men som feilaktig ble droppet i skogen innafor Lysdalen i Sande, dette måtte fraktes over til Vestskogen og Jørgens lag fikk oppdraget sammen med laget til Simen Horgen og et lag fra Østbygda. Det var fremmøte ved meieri- dammen, etter mørkets frembrudd, karene gikk i dekning til det kom lokalkjente folk som visste hvor slippet var gjemt. Det hadde regnet og det var ikke lov å bruke noe form for lys, så særlig tilbaketuren ble strabasjos med ca 30 kilo i sekken. Slippet besto hovedsakelig av våpen, ammuni-

sjon og noe proviant. Det ble båret ned til en av Grangårdene hvor Erling Olsen ventet med tyv-lånt meieribil. Olsen hadde egen lastebil men torde ikke bruke denne. Slippet ble lastet på meieri- bilen, det ble plassert en mann i hvert hjørne på lastepaletten bevæpnet med stengun og Trond Haug satt i førerhuset sammen med Olsen, han var også bevæpnet. Transporten gikk bra, slippet ble levert til Simen Horgen som hadde det i forvaring til neste kveld. Da gikk transporten videre over jordene til Borgehagen, og frem til Utenga, der skulle karene vente mens Jørgen gikk videre til Sagbrua og fikk kontakt med Vestskogjegerne. Avtalen var at han skulle ripe av ei fyrstikk, da det var gjort kom det en kar frem fra skogen og det var Bernt Jordbrekk. Jørgen gikk da tilbake til Utenga med beskjed om at det var klart til av levering ved Sagbrua, der ble slippet lastet over i sekkene til Vestskog jegerne som fraktet det videre inn til Laukollen. Det ble langt på natt før karene var hjemme og fikk lagt seg, de var på arbeid dagen etter, det kan nevnes at på

Vestborge skulle potetene opp av jorda.

Dette høres kanskje ikke så farlig ut, men natta etter at transporten passerte Hauglandsvingen var det tyskerkontroll der. Det var også en del folk i bygda med andre synspunkter, men kanskje ikke av de mest aktive.

Dette stykket er skrevet etter lydbandopptak som Arne Torkildsen har gjort med Jørgen Borge.

Ø. Pedersen

Ved et årsskifte

SNØMORGON

av Haldis Moren Vesaas

Eit under hende stilt i natt;
vi sov, og det har snødd.
Og alle vegar grodde att
der alle folk har trødd.

Vi trør og trør, men sjå, om litt
er faret grødd på ny.
Og jorda ligg i nysnø-kvitt
I første gråe gry.

«han kom tidlig i år,..... når kom han så tidlig sist????»

Så om en ikke hadde noe å snakke om, så reddet været, atter engang, den tråe samtalen.

Den som kan komme med noe «helt sikkert», og da helst dokumentert, går av med seieren!

Nei, noen unskyldning for ikke ha noe å prate om, det har vi så sannelig ikke.

Prate om ja,.... tenk om alle Skoger historielagsmedlemmer, 402 pr. d. kom sammen til en prat,.....nei, det får vel bli med drømmen.

Jeg får heller fortelle deg om det meste av det som har skjedd, og som har vært aktivitet i laget siden sist vi hadde kontakt,....engang i juni.

26. mai med Rønnehuedagen, ble igjen en suksess. I nydelig vær, med flott oppmøte, fikk vi oppleve Kai Roger Olsens stykke «JENTE-MARKEN». Teatergruppa blir bare bedre og bedre, og kan kunsten å fange publikum.

Vi hadde store forventninger til «Borgedagen» 25. august, med omvisning i museet, og film om bruken av gamle redskaper. Underholdning, servering, brødbaking på gammelt vis, og hestekjøring for barn, var noe av de øvrige aktiviteter, men noe var det som ikke fenget. Var det for lite spennende? Tok «Elvefestivalen» i Drammen all interesse? Vi er vel ikke sikre på grunnen til den dårlige oppslutningen, og vil gjerne ha tilbakemelding på det. Styret har imidlertid valgt å legge dette tiltaket på is en stund.

Det er godt mulig at flere av medlemmene i laget heller ikke er klar over museet vi har på Mellomborge. Skulle noen ønske besøke museet, så er det bare å ta kontakt med en i styret, så formidler vi videre til den som er ansvarshavende på museet.

Nå har vi altså ca. 1400 bilder scannet inn i

en database, bilder fra gamle Skoger kommune, og de som ønsker kjøpe bilder tilhørende sin historie, kan bare kontakte Oscar Hauge. Her finnes mye spennende historie fra tidligere tider. Kanskje finner du gården dine forfedre bodde på?

«Høstmøte», tidligere medlemsmøte, inneholder nå også invitasjon til andre interesserte. Medlemsmøte har det vært til dels liten interesse for. Vi har de siste to år kun fått samlet ca. 30 medlemmer,..... til tross for interessante og hyggelige kvelder. I november avviklet vi høstmøtet på Sørvangen, rundt 40 møtte fram og programmet fenget. Det var film om tømmerfløting i Bremsa på 1930 tallet. Filmet av Simen Horgen. Hans Haveraaen vise en serie bilder fra gamle Skoger kommune, og så var det selvfølgelig bevertning.

Jula er like rundt hjørnet, og mang en sjel lurar på hva i all verden skal vi kjøpe i gave i år?

Jeg har en meget god ide. Boka «Vandring langs et vassdrag» er like flott, innholdsrik på historie og vakker i bilder, som da den ble gitt ut, for 2 år siden. Vi har fremdeles en del bøker igjen, og ønsker du kjøpe, så kontakt en i styret. Den finnes for øvrig i bokhandelen også.

Som du sikkert har fått med deg, er en ny bok blitt presentert i november. «Konnerudverket, Bergverket i Drammen». Boka er et samarbeid mellom Erik Bjørnløv Larsen og Jo Selleg. De fantastiske bildene er selvfølgelig tatt av Reidar Halden. Boka kan du få kjøpt gjennom historielaget og Stiftelsen Konnerudverket og få den tilkjørt eller utlevert i Sparebanken Øst på Konnerud. Se egen informasjon senere i bladet.

Du ser kanskje og at vi har et stykke i dette nummeret om den gamle saga på Skjeldrum?

Historielaget har fått tilbud om å innlemme saga i museumssamlingen. Som det kommer frem av stykket, er vi avhengig av ildsjeler som vil jobbe med dette, og ta ansvar videre for sagas «ve og vel». Det vil bli tatt en avgjørelse utfra den tilbakemelding vi får fra medlemmene.

Det vi vet sikkert av aktiviteter på nyåret, er; årsmøte 9 mars 2003 Sanitetshuset Konnerud kl. 1900.Rønnehue-dagen i 2003 blir søndag 25 mai.

Så ønsker jeg dere alle, på vegne av styret, en god førjulstid, en fredelig jul, og et godt nytt år.

Hilsen
Toril Naper Hauge

Historielagsnytt

UTGIVER

Skoger Historielag
Nr. 2 - desember 2002.
Bladet kommer ut to ganger i året – vår og høst, og sendes alle medlemmer av Skoger Historielag.

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

STYRET

Formann: Toril Naper Hauge
Nestformann: Reidar Halden
Kasserer: Randi Raaen
Sekretær: Anne Kari Ektvedt

Styremedlem: Ingar Samuelsen

Styremedlem: Inger Johnsrud

Varamedlem: Karin Johansen

Varamedlem: Øyvind Pedersen

REDAKSJONSKOMITEEN

Øyvind Pedersen, Goro Halden, Helge Furuvold, Reidar Halden og Normann Solberg.

ARRANGEMENTSKOMITEEN

Anni Isaksen, Per Isaksen, Bjørg Halden, Ellen Engen og Øyvind Pedersen.

Redaktør for dette nummeret har vært Ole Kr. Mortensen.

OPPLAG: 500 eks.

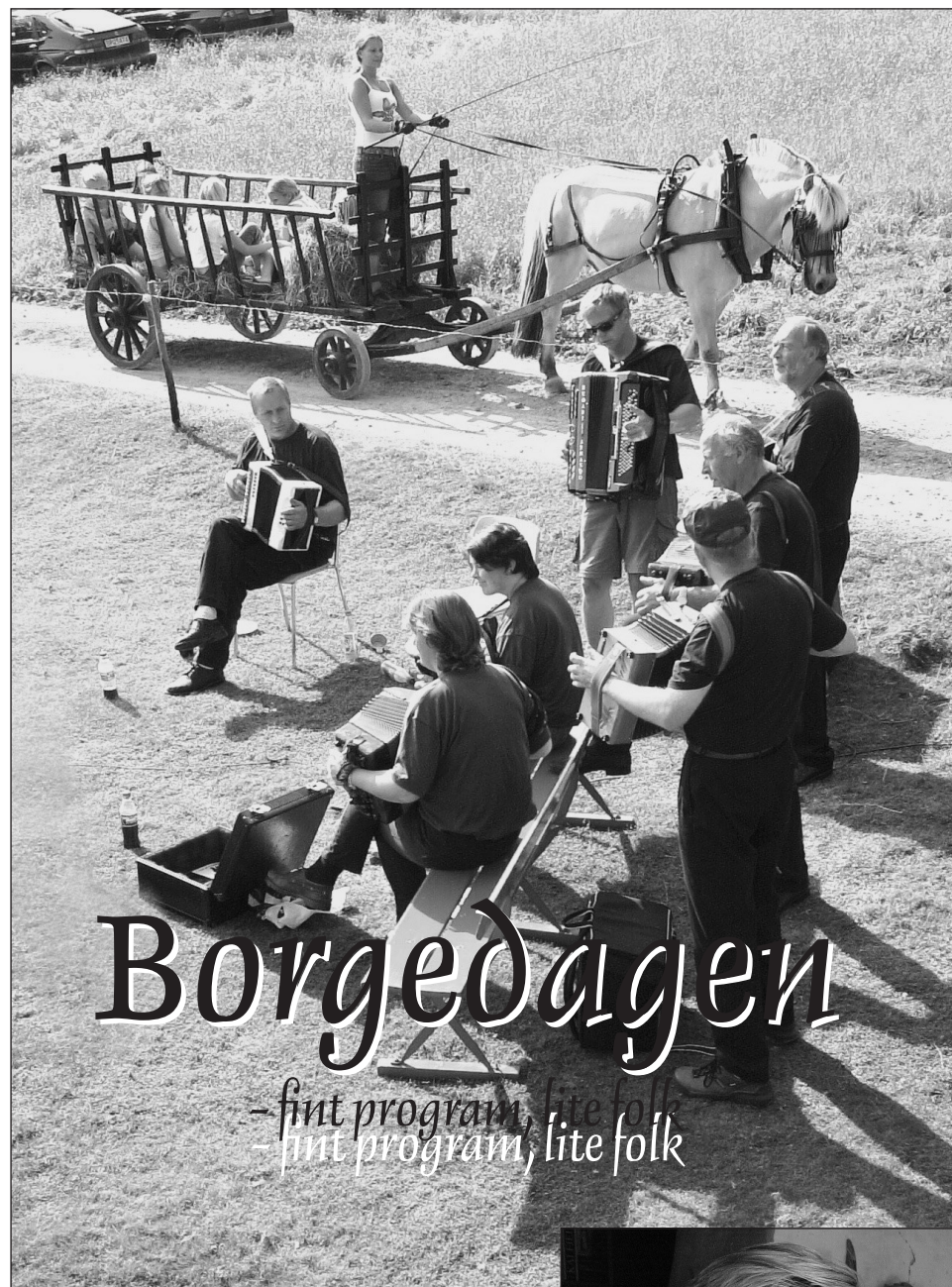
LAY OUT/TRYKK:

Stiftelsen Medieforum.

FORSIDEBILDET

Hva betyr det at rognebærbuskene sto tunge av bær i høst? Mye snø - eller lite snø? Så langt ser vinteren ut til å bli lang - og snøtung.
(Foto: Reidar Halden)

*Toradertrioen fra Øverskogen sørget for den musikalske underholdningen mens barna koste seg med rundtur i høyvogn.
(Foto: Reidar Halden)*

Søskenparet Christin og Christoffer Borge Johansen viste hvordan man grislet brød i en gammeldags brødovn under Borgedagene.

På programmet var brødbaking i gammel bakerovn, Øverskogen toradergruppe spilte, video'n «Gammel redskap i bruk» ble vist inne i bygdesamlingene og kjøring med hest og vogn for barna. Det var skuffende fremmøte, 60-70 stykker medregnet komite, styremedlemmer og underholdere. Det ble ikke solgt billetter - slik at inntektene var basert på vaffel og kaffe salg. Det ble et beskjedent underskudd. Det er vanskelig å trekke folk særlig når det faller sammen med flere liknende arrangementer, men vi er litt skuffet over at ikke flere av historielagets ca 400 medlemmer møter frem.

Styret har foreløpig bestemt at Borgedagen skal ta en pause blant de faste arrangementene i Historielaget.

Ø Pedersen

«Konnerudverket – bergverket i Drammen»

Dette er boka som forteller historien om bergverket og verkssamfunnet på Konnerud.

Forfatter er Erik Bjørlov-Larsen, som har samlet stoffet til boka gjennom 15 år. Han har med seg lokalhistorikeren Jo Sellæg som medforfatter.

Boka er på 192 sider, og er gjennomillustrert i farger. Du vil finne en rekke bilder som ikke tidligere har vært publisert, og det er utarbeidet rekonstruksjonstegninger som illustrerer hvordan bergverkets tekniske anlegg fungerte.

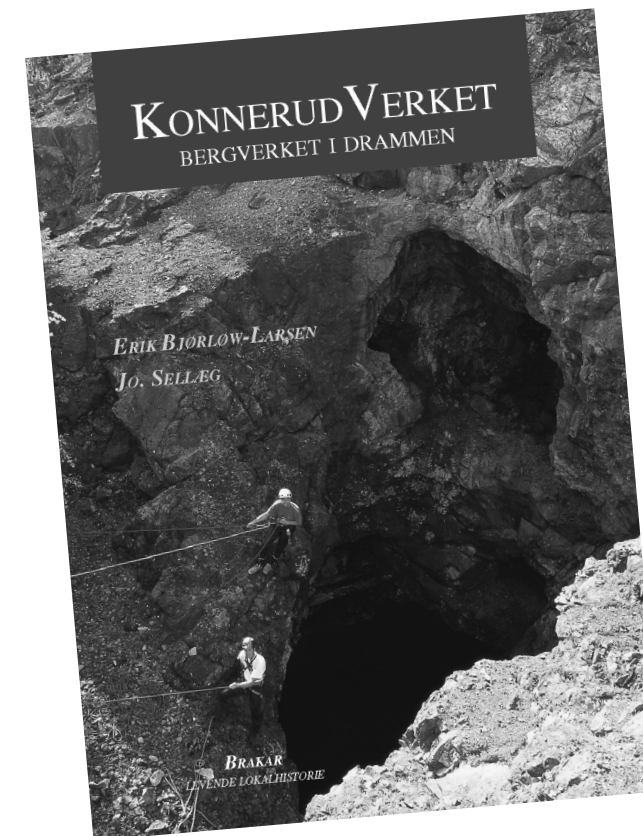
Boka gir en bred beskrivelse av bergverket fra brødrene Cicignon fant bly og kobber på en jakttur i 1726, og fram til gruveselskapet Mines de Jarlsberg ga opp driften på sink i 1913. Boka forteller også om den gigantiske industriutbyggingen mot slutten av 1700-tallet, om økonomisk ruin og Christian Hickmanns dramatiske død. Den vier også møller, dammer og aktiviteten langs Verkenselva oppmerksomhet. Boka gir et solid innblikk i hvordan verksamfunnet fungerte, og hvordan bergmennene og deres familier levde. Vi blir kjent med dagliglivet på Konnerud for et par hundre år siden. Flere av de eldste brukene er gjengitt med fotos, slik de så ut for 70 år siden.

Boka gis ut på forlaget Brakar a.s. som har en samarbeidsavtale med Skoger Historielag og Stiftelsen Konnerudverket om salget av boka til innbyggerne på Konnerud og Skoger.

Dette er virkelig gaveboka for deg med Konnerudhjerne.

Dette er årets lokalhistoriske praktbok. Pris 348 kroner. Ta kontakt med oss, og vi leverer boka i løpet av et par dager. Du kan stikke innom **Sparebanken Østs filial i Konnerudsenteret** og betale kr 348,- til konto nr. 2220.09.95043, og du vil der få utlevert boken. Eller du kan bruke e-mailadresse: olekm@online.no, eventuelt telefon til Knut-Ingar Samuelsen på nr: 971 73 917.

Boka vil også bli å få kjøpt på Skallstad Landhandleri under Konnerudverkets julebutikk de to siste helgene før jul.

Været, merkedagene og hva som skjedde

Foto: Reidar Halden

Været vi har hatt i år har jeg skrevet ned fra dag til dag. Vi har hatt en mild vinter, og en varm sommer, ja vær av mange slag. Av gamle merkedager har jeg erfart at de sier så mye om været som skal komme, og enda er ikke året omme.

I værboka mi står det at 3. januar bestemmer vinterværet for dette år. Denne dagen var det sol og kaldt vær. Himmelen var klar. Kanskje får vi en vinter som er kald og hard.

Midtvinter (12. januar) I dag den halve vinter går, men største kulden atter står. Mildværet kom, og regnet silte ned, og senere kom det mye snø.

Pålsok (25. januar) Fint vær og sol det var på denne dag, og det lover bra. En klar pålsok varsler gode årstiden, og det vil vi alle ha.

Kyndelsmesse (2. februar) Sol og regn og blåst, ja et vær av mange slag det var på denne dag. Det varsler om at et allsidig vær vi får, hele dette år. Det varsler også om en tidlig vår.

Peters stol (22. februar) Den første vårdag kommer nå, og nå lurar jeg på hva slags vær vi til sommeren vil få. Været denne dag var sol og sønnvind, og godvær denne dag varsler varmt sommervær, og det er bra. En varm sommer vil vi alle ha.

Mattismesse (24. februar) Mattis bryter is, nå er isen farlig naturligvis. I mars var det sol og fint vær og det spår at vi får en tidlig vår.

De 40 riddere (9. mars) Dagen kom med mildvær, sol og blåst. Det spår at vi 40 dager får dette vær. Det ble glatte veier og benbrudd både her og der. Vårjamdøgn (21. mars) Natt og dag er nå like lange, og vinteren er på hell. Sola får mer makt ved dag og kveld. Det ble mildvær og sol denne dag, og det står i boka mi at dette været vil vare til jonsok tid. August måned skulle bli varm og heit. Det var slett ikke leit.

Palmesøndag (24. mars) I værboka mi det står: Palmesøndag klar gir godt år. Fint at det var på denne dag med sol og varme, og da vil sommerværet bli bra. To gode spådommer om varmt sommervær.

Langfredag (29. mars) Det ble en soldag fin og klar, og det spår at et solskinnsår vi får. Nå får vi se hvordan det går.

Saukmesse (1. mai) Denne dagen ble det vind og plaskeregn, og hva det betyr jeg ikke vet. Slikt 1. mai-vær har jeg aldri sett.

Pinseveka var kald i år. Da sies det at en varm sommer vi får. Nå var det tid til å plante og så. Galt det vil gå om ikke potetene kommer i jorda nå.

Stoklefall (3. juni) Dagen kom med både sol og regn, og dette vær vil vare hele måneden frem.

Jonsok (24. juni) Det var fint vær på denne dag, og slikt vær får vi til høsten. Det står det i boka mi, men det er en annen tid.

Syftesok (2. juli) Regn og overskyet og ikke vær av beste slag og det vil vare til olsok dag.

Marit Vossauso (20. juli) +22 C varme og sol det var på denne dag. Slikt vær kan vi få i flere veker blir det fortalt.

Sjusoverdagen (27. juli) +25 C varme og sol, og det spår at i 7 veker skal dette været vare. Kanskje blir det i varmeste laget.

Olsok (29. juli) Dagen kom med sol og varme og været var bra. Det spår varme vinternetter og det vil vi alle ha. Høsten blir fin uten frostnetter og dette vær vil vare til Farsok (1. august) og kanskje til Barsok (24. august). Dette stemte bra for varm august det ble. Solen skinte som besatt, vi fikk også en tropenatt.

Jern nettene (20. - 29. august) Disse netter var varme som aldri før på denne tid. Det spår at vi frostnetter går fri i lengre tid. Fortsatt var det varme dager. Det voks og blomstret så fint i alle hager.

Kvernknarren (1. september) Dagen kom med sol og sommervær, og det vil vare til Nikkel-smess (29. september). Det stemte bra, for hele september var varm og god, med litt regn om natten i blant. Det er utrolig, men sant. I avisen det står at det har vært varmeste sommeren på 130 år. Klimaforandring spiller kanskje inn her.

Så kom oktober med kaldere døgn og overskyet

Mye rognebær i år og en snøvinter vi får...Foto: Reidar Halden

vær. Nå var høsten kommet. Frostnetter hadde vi ikke fått så mye av. Det vokste og blomstret overalt, og det var slett ikke kaldt.

Vinterdagen (14. oktober) På denne dag kom den første snø, men det var ikke noe å gjøre med det. Natten og dagen derpå snødde det enda mer, og bøyd ble trær og kvist. Sommeren var over, det var sikkert og visst.

Mye rognebær det var i år. Kanskje en snøvinter vi får. Mye rognebær varsler våt høst, kaldt vintersvær og mye snø. Slik står det i værboka mi med vårmerker fra gammel tid.

ET TILBAKEBLIKK

Aldri så jeg så tidlig vår. Aldri så jeg så grønne engler, og så friske grønne trær. Nok av sol og regn det ble og så var sommeren der. Det voks og det blomstret som aldri før, av konvall, blåkløkker og brudeslør. I slutten av juli kom sommerværet. Spådommen om den varme sommeren slo til, og det ble soling og badeliv i stor stil. I august og september var det like varmt som i Sydens land. Om natten regnet det så vi fikk nok vann. Første vinterdagen kom den første snø, og de gamle sier at slik som vinterdagen er skal vinteren bli. Nå lakker det og lir til helgemesse og juletid, og nå slutter jeg mitt skrivi.

Goro Halden

Guttonge i Grubegata

femti år tilbake

AV PER RUNAR THORESEN

Som barn for ca 50 år siden, kan en mimre om mangt og mye man opplevde som guttunge i Grubegt. på den tiden. Det bodde vel rundt 2000 personer på Konnerud og en kjente de fleste- i hvert fall på ens egen alder. Konnerud skole var den eneste skolen.

Skalstad Landhandleri i Skalstadkrysset (der Historielaget holder julesalg) var butikken vår og det sentrale møtested for alle på øvre Konnerud. All post til beboerne i Grubegt. ble levert i en og samme hylle på butikken (det var bare å kikke for de mest nysgjerrige) når de hentet egen post. De første årene etter krigen var det knapphet på enkelte varer og familiene fikk tildelt kvoter(merker) på en del attraktive varer. Du måtte levere merker når du handlet disse varene (klær, sko, sjokolade). Butikken hadde jo alt fra sildedunker, store melkasser, rivetenner og hes-tebigsel.

Parafin ble tappet i en beholder på veggen utvendig og rabarbra fra rot i hagen til Bjørn Skalstad. Bjørn Skalstad drev som «småbonde» ved siden av butikken og var vel mest bekvem med sin hverdag når han kunne holde på ute med hesten, kuene og slåtten. Tvers over gaten hadde fru Skalstad eget melkeutsalgs hvor melken ble øst opp fra 50 liters melkespann til våre 2-3 og 5 liters familiespann.

Et lite småbruk på 7-8 mål med et lite uthus/låve, utedo var rammen om min barndom. Yngst av 4 brødre skulle tilsi en krevende oppvekst, men det gav også mange fordeler i form av tidlig praktisk opplæring i det meste som barn og ungdom beskjeftiger seg med. Under/etter krigen hadde vi et par kuer, høner, kaniner og 2 griser som var slakteferdig til jul. Hest hadde vi også en en periode. Kuene Mariken og Litago ble sendt og hentet på skaubeite i Grubeåsen hver dag om sommeren sammen med andre kuer i Grubegata.

Utedoen var grei nok med 2 seter + et barne-sete og «leveransen» gikk rett ned i en åpen «møkkakjeller» under uthuset.

Ganske liten greidde jeg selv å komme meg på do og få ned buksene (liv med stropper på strømpene) men tørkingen måtte mor bistå med. Vi hadde jo ikke annet en Drammens Tidende og Fremtiden den gang. Naboer kunne den gang fortelle om lille Per som ropte «*kom og tørk*» inntil mor var på plass. Stor glede da tanten min av og til kom med stor tørkerull (glatt silkepapir) fra Drammen Paper Mill hvor hun jobbet. Vi leiet ut 2. etage til

Artikkelforfatteren et nødvendig ærend - på ute-dass.....

en familie hvor sønnen var på min alder.

«Møkkakjelleren» var lett tilgjengelig og en gang hadde jeg og nevnte sønn posisjonert oss klar til moren hans skulle på do.

Vi hadde full oversikt over morens ujevne-lige fasiliteter men var neppe gamle nok til å hisse oss opp av den grunn. Om vinteren vokste jo mannen i dass seg ganske høy og måtte kappes av en gang i blant. Det høres utrolig ut i dag, men da vi lekte gjensel var utedoen (under setet et yndet hjemmested.) Vi må ha vært ganske immune mot smittekilder.

Slaktingen av grisene til Jul var et høydepunkt. Det var flere slaktere som reiste rundt og slaktet. Mest brukt hos oss var slakter Andersen som bodde i nabolaget + Karsten Langeland (ikke alltid promillefri) m/hjelper. Til å begynne med måtte jeg være inne (smugtittet i vinduet) mens grisen fikk nådestøtet, men avanserte senere til å holde doren i pannen på grisen mens slakteren slo med slegga. Innvollene ble slengt ute på dynga og gav oss mye spenning påfølgende dager hvor bl.a. blæra ble brukt til fotball. Etter slaktingen fulgte spennende dager med lagning av blodklubb, sylte, rull osv. Nystekt blodklubb med fettbiter i var en kjærkommen tradisjon.

Høner skulle jo av og til slaktes og mine eldre brødre sto i kø for disse jobbene. «Huet» ble hog-

get av, og høna kunne ta seg en løpetur på tunet uten hode. Antagelig ikke helt etter forskriftene fra dyrevernet.

Reven var en flittig gjest i hønsegården, og det ble mange spennende våkenetter hvor de eldre i familien lå klar med geværet.

En gang fanget far min 2 ildere i saks. De var ute etter kyllingene våre. Mor fikk 2 flotte ilder-skinntil den sorte drakten sin.

Konnerudkollen med alle gruveganger og skogterrenget/jordene rundt Grubegt. gav jo store muligheter for fantasifulle guttesinn. Det var full tilgang til gruvegangene og dårlig skjer-ming av de store hullene. En gang jeg og 3-4 kamerater gikk inn en gruvegang uten lykt forsvant plutselig bakken bort under bena mine inntil de nådde vann 3-4 meter lenger ned.

Det var populært med rutete sixpens den gang, og jeg husker den fløt borte i det ene hjør-net. Det gikk bra også denne gang.

Ellers var jo cowboy og indianer og gutte-klubber i alle fasonger sterkt utbredt. Vi hadde våre hovedkvarter i sjakter med taustiger etc. Vi hadde kubjeller med snubletråder for uvedkom-mende og egne matforråd med makrell i tomat etc.

Om vinteren var Konnerudkollen (ski-bakken) for stor for oss mindre, men etter hvert laget vi som unger flest bakker der det var natu-rlig terreng. Dragbakken (ikke langt fra Konne-rudkollen) + jorder med naturlig fall. Langrenns-løyper ble produsert og hjemmelagde startnr. og gamle pokaler fra forrige generasjon ble gjen-vunnet. Ofte var den bare en i hver aldersklasse så det ble flust av 1. premier.

Skalstadjordet var nærmeste nabo, og hver sommer ble høyet slått og tørket på lange hesjer. Hesjene var yndet gjemmested ved ulike leiker. Det ble mange hull i hesjene og alt var moro inntil Skalstad kom uforvarende og jagede oss vekk.

«*Nei, nei,- er det nødvendig dette da?*» Skalstad var snill og vi hjalp til med å trække i høy-vogna ved innhøstingen.

En gang vi hadde fullt lass satt jeg foran på toppen av høylasset på vei ned til låven. Hesten bråstoppet i en dump på jordet og jeg stupte ned mellom bakbeina til hesten og første aksling i høyvogna. Jeg kom skadefri fra denne hendelsen også.

Blåserør kalte vi disse lange plantene som vokste i den fuktige grøftekantene på nabojordet. Stengelen var ca 1-2 cm. i diameter med hull i midten og ypperlig egnet som blåserør. Guttun-ger i rett alder fant jo på det utroligste med disse.

En vinterdag med hest og slede i Grubegata. På sleden Ove Thoresen og hans far Guttorm.

Vi blåste rognebær, eller sogar gule erter som svei ganske godt. Disse ble brukt til kriging oss imellom og bakholdsangrep på uskyldige perso-ner. I uthuset lagde vi barrikader med skytehull i intern krig eller skudd gjennom panelet på uskyldige forbipasserende som skjønte lite av stikket i nakken.

17. mai var jo den store dagen med alt som hørte til. Konnerud mannskor var tidlig ute og reiste rundt i åpen lastebil med høye lemmer og kom gjerne til Grubegt. ved 6 tiden om morge-nen. Da var det å være klar i finstasen. Mine el-dre brødre var gamle nok til å være med sanger-

bilen videre rundt på Konnerud og snart ble det også min tur. Fast innslag var at bilen var innom en av sangerne og fikk en liten 17. mai-knert.

Konnerud Skole var basen for 17. mai-feirin-gen. Toget gikk fra kirken til Bekkedalen hvor vi fikk ispinner og toget fortsatte opp Hauanveien til Skalstad og ned til skolen.

Bedehus-møte i uthuset var en annen ge-skjeft. Jeg var jo ofte med mine foreldre på Be-dehuset. Min eldste bror forteller at han gjennom dørsprekken i den gisne låvedøren hadde over-vært et møte hvor jeg (8-10 år) holdt preken for noen mindreårige kamerater som hadde lyttet trofast. Han trakk seg uanmeldt tilbake for ikke å ødelegge opplegget.

Torstein Stablum og hans familie var sen-trale personer i nabolaget. Han var bestyrer på «slaktehuset» i byen og drev revefarm på ytre Konnerud mens basen var oppe hos oss. Stablum var stort sett den eneste som hadde bil (Chevro-let 1937 modell) og om vinteren var han avhen-gig av temmelig stor fart forbi Skalstadkrysset for å komme opp. Når det snødde som verst ble veien brøytet av en stor brøyteplog laget av tre-materialer med flere hester foran. Det var reve-røkteren Ivar Larsen som stod for den jobben. Jeg trodde han het Ivar Stablum inntil jeg ble stor nok til å skjønne sammenhengen. Ivar kjørte daglig ferdigmalt revemat til revefarmen- først med hest og kjerre med gummihjul og senere med en Volvo PV varebil.

Råvarene var innmat fra slakteriet som hver dag kom på åpen lastebil kjørt av Jacob Teigen. Det var ingen den gang som reagerte på at tårner og innvoller fløt for åpen sene.

Stablum var også de eneste som hadde tele-fon og det ble å låne denne når det var mest nød-vendig. Husker vi som regel betalte 10 øre for lokalsamtaler.

Steinmassene fra Gruvedriften var ypperlig fyllmasse og i en periode ble det kjørt skytteltra-fikk med lastebiler til veianlegg ute på Konne-rud. En del av oss gutta i gata fikk lov å sitte på i førerhuset sammen med sjåføren. Det var kamp om å få plass hos den greieste sjåføren og den fineste lastebilen. I dag er det forbudt å fjerne stein fra gruvene.

Begravelser har opp gjennom årene har ulike tradisjoner. Jeg husker godt en vinter hvor na-boen vår var død. Da brøt vi granbar som ble lagt i veien utenfor porten vår og det lå der mens likbilen kjørte forbi. Det var et uttrykk for delta-kelse, men jeg kan ikke huske at det senere ble brukt?

Luking var lite populært. På et lite småbruk ble det jo dyrket ulike kategorier mat og grønns-aker. Vi hadde relativt lange potetrenner og hadde det travelt med lek og desto mindre inter-essert i mautaken. Å luke potetrenner var lite populært og fattern's ordre om å gjøre dette kom alltid på ugunstig tidspunkt. Mine eldste brødre hadde strategien klar. Det var å starte lukingen ved huset og jobbe seg ned til enden av potetren-na ved skaukanten. Der ble fristelsen for stor og de forsvant ut til mer fristende aktiviteter. I et hektisk gutteliv ble oppgjørets time senere på dagen ganske fjernt.

Dette var et lite utdrag av et gutteliv i Gru-begt. for ca 50 år siden. Det var sikkert ikke så veldig mye mer spesielt enn andre steder på den tiden og mange vil sikkert kjenne seg igjen. Dog vil nok dagens smågutter beskrive andre opple-velser når nye 50 år er gått.

Per-Runar Thoresen

Bygningen -slik den tar seg ut i dag. For de som fulgte TV-serien «Soria Moria» kan det nevnes at Bygningen var den gamle stua som ble benyttet under opptakene av serien på TV2. (Foto: Ole Kr Mortensen)

En unik bygning

Den ser skrøpelig ut - men er en kulturperle. «Bygningen» er betegnelsen på huset i Gruvegata - som er Konneruds eldste bygning. Den eies av Stiftelsen Konnerudverket, og nå skal man utarbeide planer for restaurering av eiendommen.

Bygningen eller Sprengsrud som den også ble kalt har sin historie tilbake til rundt 1750. Da ble den bygget av Konnerudverket. Opprinnelig var det en toetasjes bygning, men historien vet å fortelle at stilstand ved gruvene førte til at man tok av den ene etasjen. Inntil for få år siden var huset bebodd av Marie Stockholm. Etter hennes død fikk Konnerudverket - først leie siden kjøpt bygningen og et mål tomt av arvingene som ønsket at det hele skulle bevares for etterlekt. Det er lite man vet om stedets historie - men når man studerer detaljene ute som inne kan bygningen fortelle oss meget. Det er i hvert fall Jo Sellæg- lokalhistoriker med bygninger som spesialområde - et eksempel på. Sammen med ledelsen i Stiftelsen Konnerudverket har han gjort en foreløpig studie av bygg-

verket. Han var ikke snau i sin karakteristikk: - Denne bygningen er helt unik, her må alt gjøres for å bevare det som er fornuftig å restaurere. Han er overbevist om at panelen på huset stammer fra tiden da huset ble bygget - rundt 1750. Innvendig er det noe ymse, men reisverket og spesielt loftsetasjen viser et byggverk som stammer fra opprinnelsen og den gang huset ble plukket av en etasje. Det er også andre detaljer fra interiøret som åpenbart stammer fra byggets opprinnelse.

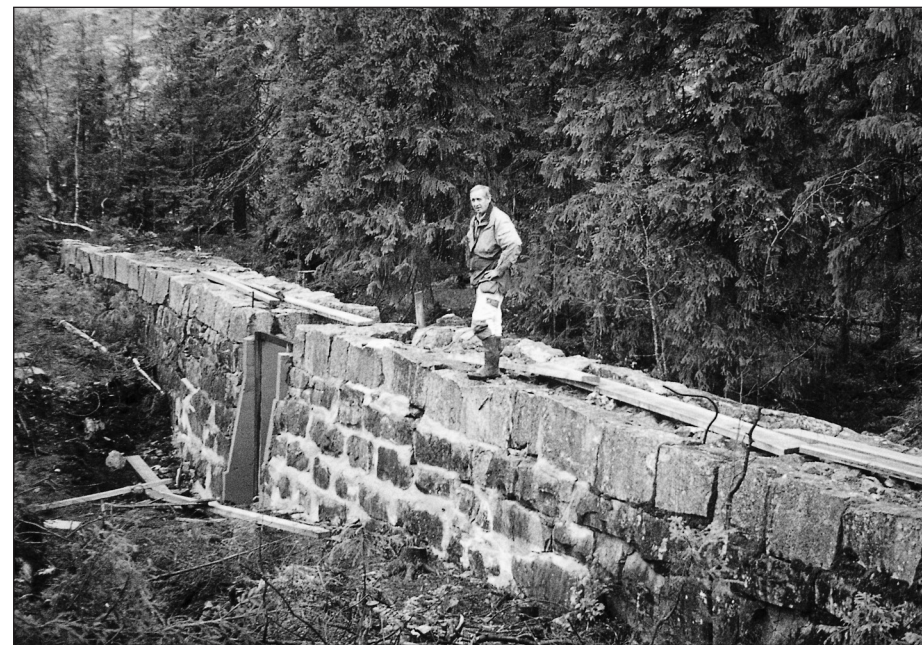
Jo Sellæg har lovet Stiftelsen Konnerudverket å bistå med å lage en plan for hvordan man kan restaurere byggene på eiendommen på en fornuftig måte slik at historien kan bevares. Det er utfordringen Konnerudverket står overfor. Her er det ikke snakk om bare dugnad men også om samfunnets økonomiske støtte til et løft som virkelig er stort, men som utvilsomt er viktig i forbindelse med å bevare Konnerudgruvenes historie for all framtid.

Oliver

Jo Sellæg (t.h.) slår fast at det er en jobb å gjøre på Bygningen. Han er sammen med lederen i Stiftelsen Konnerudverket Nils Otto Larsen og Berit Valstad, sekretær og kasserer. (Foto: Ole Kr Mortensen)

Løkmyrdammen på Vestskogen

Løkmyrdammen ble tappet tom og beplantet først på 50-tallet. Etter som trærne har vokst har det etter hvert blitt vanskelig å se demningen og der det tidligere var vann. Men nå er demningen reparert, området er ryddet for tømmer, ved og kratt, og vil etter vært bli fylt opp med vann. Løkmyrdammen ble bygd ca 1915 for å få mer vann til fløtningen, det er også sprengt en tunnel for å lede vannet over til Bergvannet.

Det ble fløtet i Grytelva - etter krigen, men så ble skogsbilveien fra Grodalen til Gravdal bygd og da tok tømmerbilene over transporten.

Bildet viser damreparatør Jens Bjørg e som har ledet arbeidet.

Vi gleder oss til å se vann i Løkmyrdammen, som igjen blir en av Vestskogens perler.

Ø. Pedersen.

Rønnehuedagen med skuespill og spaserstokker

Rønnehuedagen og Vestskogdagen ble også i år arrangert samme dag, dette ser ut til å fungere bra. Turistforeningen hadde også i år lagt turen om begge arrangement og takk for det. Generalprøven på lørdag ble avbrutt av torden og kraftig regn, så det var bare å utsette den til søndag formiddag og det gikk bra. Vi var også i år heldige med været, delvis skyet med noen få regndråper og fin temperatur. Skuespillet «Jentemarken» var bra, det inneholdt en god del humor og det satte publikum tydelig pris på, Lydanlegget fungerte bra, men det er ikke billig r å leie slike anlegg, så med noe under 300 betalende ble overskuddet noe mindre enn tidligere. Kaffe og vaffel salget gikk som vanlig bra så her ble det overskudd. Vi takker de som gjorde jobben med steking av vaffer og koking av kaffe. Ole Karl Prøys hadde med seg en hel bunt med hjemmelagde spaserstokker som skulle deles ut til de som var over 60, de gikk unna som varme vaffer.

Ø. Pedersen

P.O.Bråthen

- skjerper og samfunnsengasjert mann

Med stor iver og interesse har jeg lest noe av dagbøkene til Peder Olausen Bråthen - eller P.O.Bråthen som alle kalte han. I denne artikkelen vil jeg forsøke å gjengi noe av det han skrev om i disse bøkene.

Han hadde en fin håndskrift, men det har vært vanskelig å forstå skriften. Dessuten hadde han en annen rettskrivning enn vi har i dag. Syntes jeg har blitt kjent med denne mann etter å ha lest alle disse bøkene. Han forteller så mye av det som hendte rundt omkring i den nære fortid, og naturligvis mest om det han drev på med - skjerping. Hans dagbøker er virkelig verdt å ta vare på.

Per Olausen Bråthen er født i Andorsrud i 1871. Hans far var Olaus Nilsen (f.1828) og mor Henriette (f.1831) fra Røyken. De hadde 7 barn. Peder hadde disse søsken:

1. Broder (f. 1862). Han druknet i Åserud-gruben i 1913.
2. Carl (f.1865) D.1925.
3. Olaf.
4. Thora g.m. Kristian Karlsen.
5. Julius D.1899.
6. Herman, død på Lorentzplassen under en ulykke ved byggingen av uthuset der.

Peder Olausen skrev seg for P.O. Bråthen, så dette navn bruker også jeg her.

Han var 10 år gammel da han kom til Vestmannsbråthen. Det stedet har også Kristoffer og jeg bodd på i 40 år. Det er derfor moro å vite at P. O. også har bodd her i lengre tid, fra 1882 til 1922. Faren, Olaus, kjøpte dette bruket i 1882 fra Ingebretsen. (Kjøpesummen var 1000,-.) Olaus bodde her til sin død i 1897. Moren døde også på Vestmannsbråthen i 1916 og ble 85 _ år gammel. Mens hun var ugift var hun budeie på Haugsetra ved Sagdammen. Hun hadde kuer og andre dyr her på Vestmannsbråthen og hun gikk til byen og solgte fløte, blir det fortalt. Faren Olaus var oppfostret hos Jonas og Marthe Aaserud, og var der til han var 17 år. Kom derfra til Anders Svarterud i snekkerlære. Etter to års forløp reiste han derfra

P. O. Bråthen spiller kort på Vestmannsbråthen. Sommeren 1939. *Goro Halden*

i tjeneste hos Torkjel Imjelt. Var der som tjene- tegutt i 8 år. Giftet seg og flyttet til Nedre Furu- vold som husmann. Var der i 16 år og reiste til plassen under Jordbræk (Isaksplassen). P. O. Bråthen var da fem år gammel. Fem år senere kom han altså til Vestmannsbråthen. Anton Hau- gen kjøpte Isaksplassen i 1923. Skoger Spare- bank tok over Vestmannsbråthen, før Gudbjørg og Johan Halden kjøpte det i1935. I 1954 ble bruket overtatt av Goro og Kristoffer Halden. Dette var en liten historie om Vestmannsbråthen, men det har en lang historie fra lengre tilbake i tiden.

P.O.Bråthen var skjerper, og var på utallige turer på Konnerud og Skoger. Han forteller om Aaserud jerngruve, Nikkerud og Ristjern- gruvene. Han finner zinkblende og blyglans. Den eneste gruve som er i drift i 1937 er Dalen gruve på Konnerud. Her finnes blyglans og zinkblende. Han skriver om disse gruvene med lange utgravninger og om Fjellgrubene som ligger i utmarken. Ofte ligger han ute om natten under åpen himmel med jakken som hodepute. Han beundrer naturen og undrer seg over så mange ting. Sammen med Konrad Kime drar han til Vikersund for å undersøke ter- renget omkring Svangstranden. Han har stor tro på at det finnes store uoppdagede metall- forekomster der.

P.O.Bråthen forteller at han var ansatt hos Einar Bjørnson. Han reiste meget på denne tiden. Han forteller at han reiste fra Oslo til Lilleham- mer og kom til Espedalens gruver etter mye rei- ser og overnattinger. En annen tur han forteller om var til Drangedal og Kragerø, videre til Aren- dal, Tvedestrand og til Næs Jernverk der han undersøkte noen feltspatgruver. Han reiste vi- dere til Rjukan, passerte Tinnsjøen og videre til Notodden. Han kommer så til Svartdal, der det er en gullgruve. Her driver de med utvinning av gull til den Norske Stat. Oppe på fjellet mellom

Tørdal og Drangedal ligger store forekomster av kobber. Han reiste også til Setesdal for å befare en del kobberforekomster. Det gikk med to døgn for å komme til Radomsvatten, som var bestem- melses stedet. Han brukte apostlenes hester på denne turen over fjellet. Videre forteller han at han og broren Hermann reiste til Fiskum for å a r b e i d e i et skjerp. Der var det stor etterspørsel etter malmfelter. De arbeidet for direktør Einar Bjørn- son.

Det var den tid i vaskeriet og gruvene en ar- beidsstyrke på 50 mann, og P.O.B var formann for det hele. De drev samtidig både Narverud gruen og Sande gruen, så han hadde en ar- beidsstyrke på 75 mann. Etter en tid ble det hele nedlagt samtidig som krigen kom og Bjørnson var fraværende i utlandet. Einar Bjørnson var sønn av Bjørnstjerne Bjørnson. P.O.Bråthen sa ofte: Mulighetene ligger i dagen, ser dei. Han var med i Skoger Herredstyre i periodene 1917-1919 og 1920-22.

P.O.Bråthen skriver i dagboka: I 1889 tjente jeg på Imjelt hos Morten Aas. Jeg og min bror Olaf og Kristoffer Halden kjørte tømmer fra Aa- serudskogen og til Drammen. Vi kjørte for en Jensen som hadde kjøpt skogen til uthogst. Fra Lier var formann for driften. Han bodde på Skul- kerud under driften. Thorkel Vestby var i sin tid Skogers største eiendomsbesitter, og var en god arbeidsgiver. Det var tillagt brukets Søndre Im- jelt 14 husmannsplasser. Min far var der i 24 år. Derav som husmann i Nedre Furuvold i 16 år. Det kunne være 16 mann i slåttene etter hveran- dre. Den første slåmaskinen som kom til Skoger kom til Store Haneval. Den andre kom til Søndre Imjelt.

Det begynte å snø den 30 november 1937 og den 18/12-37 målte snøen 1,75m. Inni Gravdal var den over to meter. Det er lenge siden en har hatt en slik snøvinter før jul. På et-

terjuls vinteren kom det lite snø. Det ble heller ikke så kaldt denne vinteren. Mars måned dette år 1938 var den varmeste måneden siden 1816. Middel temperaturen i marsmåned var 6 varme- grader.

Peder O. Bråthen skriver i sine dagbøker om svært mange ting. Han gir uttrykk for hva han mener, og det er en årvåken mann etter det jeg kan skjønne, som følger godt med i tiden. Han skriver om salg og kjøp av eiendommer i Skoger, og om folk som bodde på gårdene rundt om kring. Hva de het og hva de arbeidet med. Det vil bli for langt å ta med alt han har skrevet. Det viser seg at han var svært interessert i politikk her i Norge og i andre land.

Jeg vil ta med noe Peder O. Bråthen har skre- vet, hva han mener om situasjonen ute i verden den 12.mars 1938:

I dag har Tyskland gått inn i Østerrike og pro- klamert Østerrike som en provins av Tyskland. Alle embetsmenn er avsatt og innsatt nazister i alle stillinger. President Miklas og ministeren er også avsatt. Det har vært store demonstrasjoner i London mot den tyske ministeren Ribbentorp. Situasjonen ute i verden er svært farlig og en ny verdensbrann kan inntreffe når som helst. Verden i dag er som en heksegryte. Det er uro og splid i mellom de forskjellige land og innbyrdes seg i mellom. Vi vet ikke når krigen kan bryte ut, men slik som verden er i dag må den komme. Det er forutsagt det vil komme i nær fremtid. Nostrada- mus spådommer er utgitt for 500 år siden. Der får mann et innblikk i fremtiden. Hans forutsi- gelser har til inntil denne dag. Mange statsmenn ønsker fred i dag, men det er enkelte elementer eller fraksjoner som til stadighet opponerer mot alt og alle. Disse kan ikke leve uten å sette nasjo- ner og folk mot hverandre. Dette er djevelens redskap.

Goro Halden

Et lysthus - og kongelig besøk

Sommeren 1749 var Kong Fredrik 5. på hyld- ningsferd til Norge. Grev Wedel Jarlsberg slet tung med gruvedriften på Konnerud. Det var bare en som kunne overta verket mente gre- ven - og i all hast gjorde han det klart for å ta i mot kongen. Vi siterer historien fra Erik Bjørløw-Larsens praktbok «Konnerudverket - bergverket i Drammen»:

«Det var ikke nok å ønske den celebre gjesten velkommen til grevegården. Det lå for tett opptil maskinhusene hvor larmen var overdøvende og giftig røyk lå som et teppe rundt husene. Gjesten ville få et langt bedre inntrykk ved den fredlige og idylliske Stordammen.

Derfor bygget greven et lite lysthus over tap- pepunktet på demningen på Stordammen. Huset

ble reist av bindingsverk og kledd med malte bord. Taket hadde trolig kjegleform og på top- pen tronet et spir. Tre vegger hadde vindu med utsyn over dammen og demningen. Innvendig var veggene dekket med teppe eller tapet.

Et av husets attraksjoner var skjenkeskapene. I hjørnet på hver side var det montert grønnmal- te skap i pyramidefasong. De strakte seg helt opp til taket og inneholdt nødvendige forfriskninger. De doble skapdørene var forsynt med inntarsia- dekor i tidens frodige barokkstil. I skapenes rød- malte indre var det rekker av hyller til flasker, glass og servise til festlige anledninger. Tradisjo- nen forteller at kongen kom og fikk en storslått bevertning.»

Enden på visa ble ingen kongelig handel. Kongen lot seg ikke imponere av verken lysthus eller kalas, leser vi i boka. Lysthuset ble i ettertid et yndet sted for allmuens fester. Niels Nielsen Egholdt var den siste mølle-eier som arrangerte St.hansfest for sin ansatte. Tide- nes tann innhentet lysthuset som i 1889 ble revet av grosserer Bjerck. Det står å lese i boka om Konnerudverket.

Et poeng av interesse er at Stiftelsen Kon- nerudverket trolig er i besittelse av en av skapdørene fra damhuset på Stordammen. Den fulgte med da man overtok Skalstad land- handleri. Kjøpmann Bjørn Skalstad er forøvrig avbildet med skapdøra i Skoger Historielags femårsskrift - utgitt i 1980.

Saga og mølla på Skjeldrum

Helge Furu vold har besøkt Skjeldum for å høre litt om Skjeldrumsaga og kalksteinmølla. Han har snakket med far og datter Jørgen og Linda Skjeldrum - og ut fra samtalen har Helge skrevet ned disse linjene.

Fra gammelt av var det en vandreven sag knyttet til gården. Den lå nederst i Dunkedalen, nedenfor Sagås. En oppdemmet dam, Skjeldrumsdammen, sørget for vannkraft. Ei sagtomt på 7,5 dekar huset saga. Det finnes gamle tufter etter denne. Et takseringskart fra 1920 viser areal, og hvor saga lå. I 1915 ble saga flyttet hjem til gården hvor den ble plassert i Hestebakken. Strømmen var da kommet og en ny stor motor ble innkjøpt. I 1917 ble den gamle hovedbygningen revet og solgt. Samme år ble det satt opp en ny hovedbygning av materialer skjært på saga. I begynnelsen av 1920 ble saga flyttet dit den står i dag. På denne tiden og frem til begynnelsen av 1950, ble stort sett alt skurtømmer hugget i egen og nabogårdens skog, skjært til materialer på saga, og solgt som plank. Først på 1940-tallet ble saga rustet opp. Med selvtrekk og ny spindel til sagbladene, og nye ruller til sagbenkene. Helt frem til 1980-årene var saga i årlig bruk. Noe til leieskur for naboen, samt materialer til eget bruk. Til og med våren 1999 materialer til eget bruk. Når saga var i full drift måtte det minst 8 mann til. Det ble skjært 20-25 tylfter om dagen. Men tidens tann tærer også. Linda Skjeldrum har der-

Far og datter Jørgen og Linda Skjeldrum har mange minner å se tilbake på fra driften på saga. Foto: Reidar Halden.

for tatt kontakt med styret i Historielaget om et fremtidig samarbeid om gårdssaga på Skjeldrum. Hvis det er noen av lagets medlemmer som kunne tenke seg å være med på en dugnad, ville det være kjærkommet.

Som et lite appropos til slutt: Det har ikke vært mindre enn 13 sager i Skoger. Noen steder har fått navn etter sagene. Så som Sag-Gravdal, Sagbrua og Sagbakken ved Svingen.

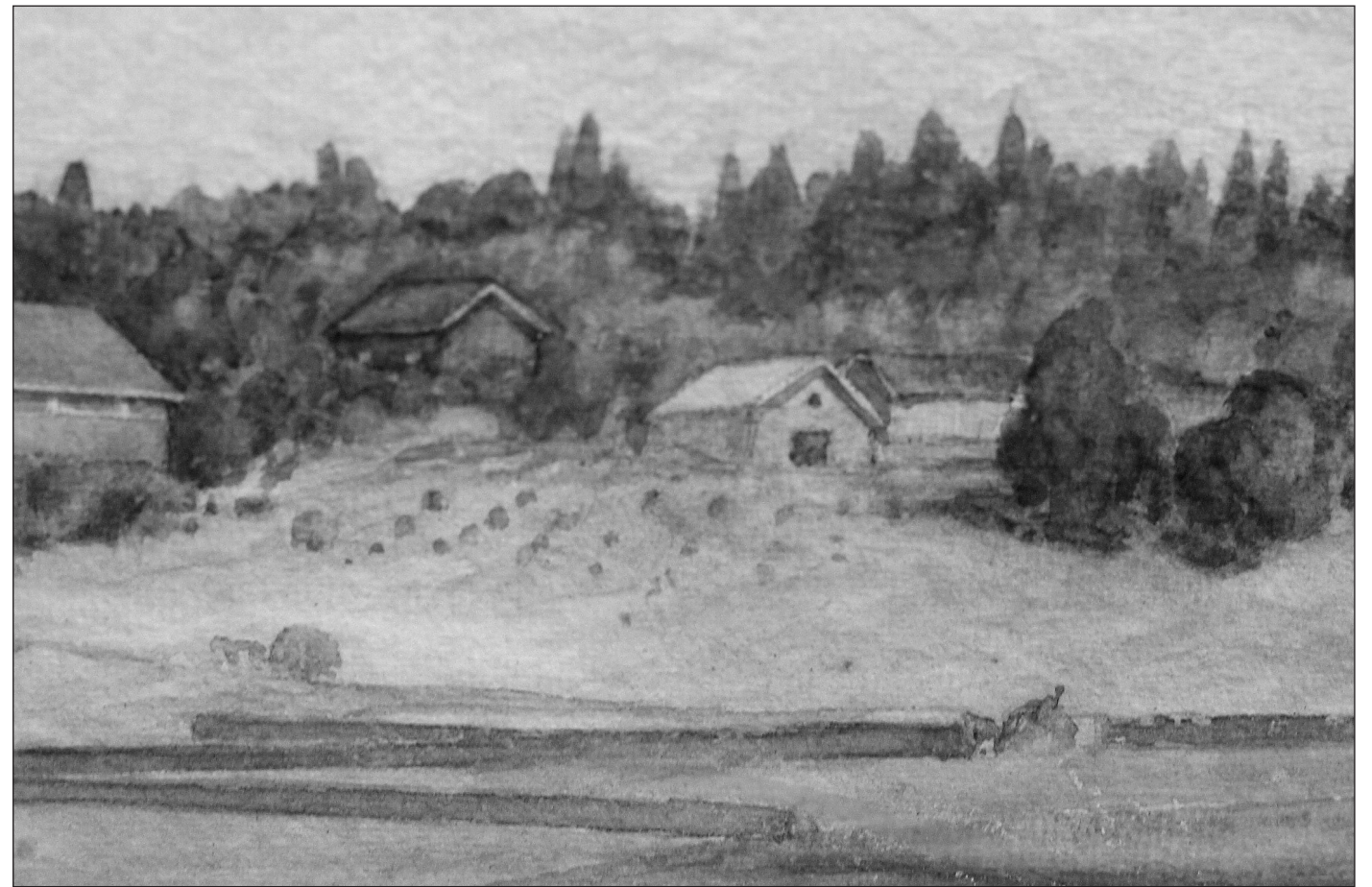
Kalksteinmølla

Først på 1920-tallet var det en del bønder som gikk sammen om å starte ei kalksteinmølle i Skoger. Valget falt på Skjeldrum. Der var det kalkfjell + en annen viktig ting: En stor motor. Den som dreiv saga. Møllehuset ble bygget inntil saga, slik at motoren kunne brukes til begge deler. Det ble dannet Aksjeselskap og solgt aksjer. Navnet på selskapet ble Aktieselskapet Skoger Kalksteinmølle. Kalksteinsmelet ble brukt til jordblanding + at murerne trengte kalk til sitt arbeide. 1920-åra begynte jo meget bra med oppgangstider (jobbetida). Men etter hvert ble det dårligere og dårligere, og i 1930 var selskapet konkurs. Frem til 1950 ble knuseren brukt til knusing av stein til vei m.m. Trekkraften var da gråtass traktor med remskive. Knuseren havnet til slutt hos skraphandler Bergerud.

Snipp-snapp-snute, så var det eventyret ute.

Helge Furu vold

Slik tar Skjeldrumsaga seg ut i dag.

En akvarell fra midten av tjuetåra viser kalksteinmølla og saga. Bak ser vi smia og til venstre er låven.

Kjøp «Vandring langs et vassdrag»

Skoger historielag utga for to år siden boka «Vandring langs et vassdrag»

Det er historien om Verkenselva som endrer navnet til Bremsa på sin vei fra Konnerud til Sandebukta. Det er ei bok spekket med flotte bilder fra elva og områdene langs den. Det er ei bok som forteller historien om hva som har rørt seg langs dette spesielle vassdraget gjennom historien de siste 250 årene. Du kommer nærmere historien til ditt nærmiljø på Konnerud og i Skoger når du har lest

boka. Den er den selvfølgeligste gaven til utflytterne - og til den oppvoksende slekt. Kjøp boka for 175 kroner i bokhandelen på Konnerudsenteret, eller send bestilling til Skoger historielag, boks 9121, 3006 Drammen - eller du kan ringe Toril Naper Hauge 32 88 40 86 - eller Knut-Ingar Samuelsen 971 73 917.

Dette er en god julegaveide - ikke sant?

Nysgjerrighet utløste boka om Konnerudverket

-Nysgjerrighet har vært drivkraften, sier forfatterdebutanten på 65 år - Erik Bjørnløv-Larsen, Konnerudkaren som står bak årets lokalhistoriske bok - «Konnerudverket - bergverket i Drammen». Omkring 15 års farting til gruver og skjerp i området mellom Konnerud og Eikern samt studier av dokumenter og avhandlinger ble til en bok på 192 sider. Boka gir et godt overblikk over virksomheten i gruvesamfunnet Konnerud - og skogene innenfor. Bjørnløv-Larsen har hatt solid støtte fra lokalhistorikeren Jo Sellæg i produksjonen av praktboka.

Det Jarlsbergske Blye- og Sølvhaltige Kobberverk som det het ved starten har for første gang fått en samlet og helhetlig historie mellom to permer. Bjørnløv-Larsen har laget en grundig historisk bok - hvor grundigheten er særlig fremtredene innenfor kategorien fagstoff. Det er ei bok av spesiell interesse for dem med interesse for bergverkshistorie, metaller og geologi. For noen vil stoffet være noe tungt, men det er verdt å merke seg at denne boka i meget stor utstrekning også blir ei bok man vil ta titt og ofte. Dessuten rommer boka anekdoter og skildringer fra en unik epoke i det samfunnet som ble etablert på Konnerud for rundt 250 år siden.

Erland Thoresen er et navn som er knyttet sterkt opp til gruvedriften på Konnerud. Han hadde sitt virke her, og var en betrodd medarbeider som i 1977 av Grev Jarlsberg fikk ansvaret for den store auksjonen over Konnerudverkets eiendommer. Thoresens nedtegninger og beretninger ble bearbeidet av kappelan i Skoger Gerhard Faye og offentliggjort i 1799 - og kom som faksimile ei bok i 1997. Boka har vært grunnlaget for det meste som er omtalt i artikler om Konnerudverket opp gjennom årene. I Bjørnløv-Larsens bok om Konnerudverket får vi vite mer om denne mannen og hans familiære bakgrunn - en interessant beretning skrevet av Bjørn Ivar Berg som er førstekonservator ved Norsk Bergverksmuseum. Erland Thoresen har som kjent fått en gate oppkalt seg på Konnerud. Burde ikke denne mannen som betydde så mye for Konnerudverket også fått et mer monumentalt minne etter seg. Skoger Historielag og Stif-

Forfatteren Erik Bjørnløv-Larsen i de rette omgivelsene med gruehullet som kulisser. (Foto Reidar Halden)

telsen Konnerudverket kunne kanskje gjøre noe utav dette våren 2004 da det er 270 år siden Thoresen ble født - eller sommeren 2005 da det er 210 år siden han døde.

Boka om Konnerudverket gir som nevnt en grundig bakgrunn for gruvedriften på Konnerud fram til 1913 da den ble lagt ned. Men den tar også for seg tiden forut for Konnerudverket og gir en oversikt over gruver og skjerp i Konnerudfeltet og gir oss en grundig innføring i geologien i Konnerudfeltet. Det er også gitt en oppsummering av aktiviteten til nåværende Stiftelsen Konnerudverket med utgangspunkt i gruveutvalget i historielaget.

En praktbok har dette virkelig blitt. Illustrasjoner er hentet fra kunst og andre bergverk for å anskueliggjøre hva som egentlig foregikk på Konnerud - og hvordan bl.a. de tekniske innretningene så ut. Tegninger og kart er laget spesielt for boka - og Reidar Halden og andre har sørget for flotte bilder.

- Bergverket på Konnerud har gitt stedet en særlig identitet til glede for innbyggerne i denne nye, store og voksende bydelen i Drammen, skriver Erik Bjørnløv-Larsen avslutningsvis. Boka han har laget sammen med dyktige medspillere fortjener en plass i mange, mange bokhyller på Konnerud - i Drammen for den saks skyld. Det er blitt ei praktfull bok om en spennende epoke i Konnerudsamfunnets historie.

Ole Kr Mortensen